

Informatienota voor de raad (RIN)

Portefeuillehouder	:	burgemeester M. van Veen
Behandelend ambtenaar	:	de heer P. de Wit
Zaaknummer	:	33012-2022
Bijlagen	:	--
Datum B&W vergadering	:	17 mei 2022

Onderwerp: aanbieden reactienota vliegbasis de Peel

Aan de gemeenteraad,

Kennis te nemen van

De gezamenlijke reactie op de reactivering van vliegbasis de Peel

Inleiding

Deze raadsinformatienota gaat gelijktijdig naar de gemeenteraad van: Venray, Gemert-Bakel, Deurne, Land van Cuijk, Helmond, Horst a/d Maas, Bergen, Boekel, Someren, Laarbeek, Geldrop-Mierlo, Gennep en Asten.

Het Ministerie van Defensie heeft het voornemen om vliegbasis De Peel, gelegen in gemeenten Venray en Gemert-Bakel, te reactiveren. Daartoe is een proces in gang gezet om te komen tot een nieuw Luchthavenbesluit. In deze raadsinformatiebrief nemen wij u mee in dit proces. We informeren u op hoofdlijnen over de plannen van Defensie, het proces en de zorgen die wij als college hebben. De reactivering van vliegbasis De Peel heeft effect op een groot gebied in Noord-Limburg en Noord-Brabant Oost. Daarom hebben de betrokken gemeenten besloten om gezamenlijk te reageren en ook in de toekomst gezamenlijk op te trekken.

Kernboodschap

Heropenen vliegbasis De Peel

Het Ministerie van Defensie wil de vliegbasis heropenen omdat er in Nederland onvoldoende geluidruimte is bij andere militaire vliegvelden om adequaat te oefenen. Het plan is om 18 of 24 weken per jaar met twaalf F-35 jachtvliegtuigen op te stijgen en landen vanaf de vliegbasis. Daarnaast zal het terrein worden gebruikt voor oefeningen met helikopters en C-130 Hercules toestellen, als oefenveld voor oefennaderingen en voor testvluchten met drones. Verder wordt in het document concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) aangegeven dat gebruik van burgermedegebruik voor vliegverkeer van maatschappelijk belang, zoals vluchten met traumahelikopters, mogelijk wordt gemaakt.

Luchthavenbesluit

Om te komen tot de reactivering van vliegbasis De Peel, moet een luchthavenbesluit op basis van de Wet Luchtvaart genomen worden. Het luchthavenbesluit wordt op voordracht van de staatssecretaris van Defensie vastgesteld in overeenstemming met de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Daarnaast dienen nog andere besluiten genomen te worden, zoals de verlening van een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming en een nieuwe Wabo-vergunning.

Waar staan we nu?

De eerste stap in het proces van het luchthavenbesluit was de publicatie van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) door Defensie. Eenieder is van 26 juni 2019 tot en met 15 september 2019 in de gelegenheid gesteld om hierop hun zienswijzen in te dienen en er zijn 612 zienswijzen ingediend. De reactie van Defensie op de ingediende zienswijzen zijn

in december 2021 gepubliceerd in de Reactienota. In deze nota geeft Defensie ook aan dat ze de noodzakelijke vergunningsaanvragen voorbereiden.

De gemeente is in overleg

De gemeente Gemert-Bakel is, samen met andere gemeenten in de regio, aangesloten bij de Commissie voor Overleg en Voorlichting Milieu (COVM) de Peel. Dit is een adviescommissie van Defensie en hierin vindt overleg plaats over het proces om te komen tot een nieuw Luchthavenbesluit voor vliegbasis De Peel.

Gezamenlijke reactie van de gemeenten op de reactienota

Daarnaast hebben de gemeenten Venray, Gemert-Bakel, Deurne, Land van Cuijk, Horst aan de Maas, Bergen, Boekel, Helmond, Someren, Laarbeek, Gennep, Asten en Geldrop-Mierlo afgesproken om gezamenlijk op te trekken en hiermee de belangen van de gehele regio Noord-Limburg en Noord-Brabant Oost optimaal te kunnen behartigen. Nu de gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om te reageren op de Reactienota Luchthavenbesluit vliegbasis De Peel zijn er een gezamenlijke aanbiedingsbrief en inhoudelijke bijlage opgesteld. We informeren uw raad graag over de hoofdpunten van deze gezamenlijke reactie, zoals de gemeenten die hebben gegeven op de Reactienota in een brief aan de staatssecretaris:

Wij maken ons zorgen

In de brief aan de staatssecretaris lichten wij kort de diverse zorgpunten toe. Zo zal er met de komst van de F35 sprake zijn van een forse toename van geluidhinder en van uitstoot van stikstof en fijnstof. Dit heeft negatieve gevolgen voor de gezondheid van mens en dier, de natuur, de leefbaarheid, toerisme en recreatie. Cumulatie van uitstoot beperkt eveneens de ontwikkelmogelijkheden van onze regio op het gebied van woningbouw, economie en werkgelegenheid. De Reactienota geeft wat ons betreft onvoldoende antwoorden op de rechtvaardiging van de keuze tot reactivering op deze locatie. Desgewenst lichten wij graag onze zorgpunten in een nader gesprek aan u toe.

Geschiktheid van de locatie

De afgelopen 30 jaar hebben er geen vliegbewegingen plaatsgevonden op vliegbasis De Peel. We vragen ons daarom af of er in redelijkheid van verworven of bestaande rechten sprake kan zijn. De vliegbasis is niet gebruiksklaar, alle assets zijn verwijderd of verouderd. Er is daarmee geen sprake van een vliegveld dat direct in gebruik genomen kan worden. Wij sluiten ons aan bij het advies van de Commissie m.e.r. dat er een breder onderzoek moet komen naar alternatieve locaties. Uw ministerie zal weliswaar in de MER-studie alternatieven onderzoeken, maar die betreffen uitsluitend het spreiden in de tijd van het gebruik van vliegbasis De Peel, namelijk over een periode van drie maal zes weken, zes maal drie weken of 24 weken. Er zijn geen alternatieve locaties onderzocht.

Wij missen concreet een gedegen onderbouwing waarom vliegbasis De Peel de meest geschikte locatie is in Nederland (dan wel in het grensgebied van Nederland) voor het laten opstijgen en landen van gevechtsvliegtuigen. Wij stellen nadrukkelijk voor om een uitgebreider onderzoek naar alternatieve locaties uit te voeren. Wij willen betrokken zijn bij het opzetten van de onderzoeksvraag en de daadwerkelijke uitvoering. Nadat het onderzoek naar alternatieve locaties is uitgevoerd, kan de uitkomst hiervan worden meegenomen in de vervolgonderzoeken zoals de KEA, het gezondheidsonderzoek en de MER. Wij vragen u om hiermee in te stemmen.

Informatieachterstand

Als belanghebbende gemeenten hebben wij de plicht naar onze inwoners en ondernemers toe om volwaardig te kunnen participeren in het proces voor een nieuw Luchthavenbesluit. In de praktijk ontbreekt het ons aan relevante informatie om de luchthavenbesluitprocedure nauwgezet te volgen. Onze informatiepositie is onvoldoende om adequaat en op gelijkwaardig niveau te participeren in dit proces en van daaruit onze inwoners zorgvuldig en tijdig te

informereren. Wij vinden het vanzelfsprekend om met u afspraken te maken om tot betere informatie-uitwisseling te komen.

Woningbouw

We staan als regio voor een enorme opgave om een bijdrage te leveren aan het schrijnende tekort aan woningen. Veel bouwprojecten zijn stil komen te liggen als gevolg van de depositie van stikstof op omliggende Natura 2000-gebieden. Om de woningbouw voor de komende jaren te kunnen realiseren is het van belang dat er voldoende stikstofruimte is. De reactivering van vliegbasis De Peel leidt zonder discussie tot een verdere toename van stikstofdepositie. Dit kan en mag niet leiden tot een nóg moeizamer uit te voeren woningbouwopgave. Daarnaast zal een verdere – en naar het zich laat aanzien zeer grote - toename van geluid betekent een forse afbreuk aan de leefomgevingskwaliteit.

Nationale Omgevingsvisie

De grote ruimtelijke vraagstukken van deze tijd – het tekort aan woningen, omslag naar hernieuwbare energie, klimaatverandering, milieu, stikstofopgave, biodiversiteitscrisis, kwaliteit van de leefomgeving, voldoende ruimte om te werken, alsmede mobiliteit- zijn groot en urgent. Nationale regie is nodig om tot een goede en eerlijke verdeling van de fysieke ruimte te komen. Het Rijk heeft daarom een Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld. Binnen de NOVI zijn acht regio's aangewezen die extra steun verdienen in de ontwikkeling en aanpak van de fysieke ruimte. NOVI De Peel is één van die gebieden. Een belangrijke doelstelling voor de Peel is het realiseren van een toekomstbestendige, gezonde en natuurlijke leefomgeving. Reactivering van een vliegbasis staat haaks op deze nationale visie en de investeringen die het Rijk in deze regio doet om de visie te realiseren. Wij hebben ernstige twijfels over het behalen van deze Rijksdoelen zoals deze zijn vastgelegd in de Nationale Omgevingsvisie, wanneer de vliegbasis heropend wordt.

Behoud van Europees beschermde natuur

De depositie van stikstof in onze regio behoort tot de hoogste van Nederland. Daarbij komt dat de natuur in onze regio, waaronder habitattypen als Levend Hoogveen en Stuifzandheiden, behoren tot de meest stikstofgevoelige soorten binnen Nederland. Het uitsterven van beschermde Habitats heeft enorme impact op de biodiversiteit. Veel leefgebieden, planten- en diersoorten verdwijnen in hoog tempo. Een deel van onze natuurgebieden heeft de status van Europees beschermde natuur als Natura 2000-gebied. Voor deze gebieden draagt Nederland een verplichting richting de Europese Unie om te zorgen voor een gunstige staat van de natuurwaarden in omvang en in kwaliteit. Vanuit het Rijk wordt ingezet op een drastische afname van de stikstofdepositie en een inhaalslag om de kwaliteit van de natuur weer op orde te krijgen. Extra depositie van stikstof als gevolg van de reactivering is in strijd met Europese- en Rijksdoelstellingen betreffende de Habitat- en vogelrichtlijn. Ook verstoring als gevolg van de geluidbelasting op in het wild levende dieren zal leiden tot een verdere afname van de biodiversiteit en de kwaliteit van de natuurgebieden. Ook hier geldt dat wij onze twijfels hebben over het bereiken van voornoemde doelstellingen in relatie tot uw voornemen tot reactivering de vliegbasis.

Cumulatie van geluid en uitstoot van stikstof en fijnstof

Met de reactivering van de vliegbasis is er sprake van cumulatie van geluid en van de uitstoot van stikstof en fijnstof. De aandacht in de reactienota gaat vooral uit naar de geluideffecten van starts en landingen en de toetsing hiervan aan de bestaande geluidscontouren. Er wordt geen rekening gehouden met cumulatie van geluid veroorzaakt door andere activiteiten op (en boven) vliegbasis De Peel en de activiteiten van de vliegbases Volkel, Eindhoven en Weeze (D). Wat betreft de uitstoot van stikstof en fijnstof is nu al sprake van een overbelaste situatie. De verdere toename hiervan inclusief cumulatieve effecten blijkt niet te worden beschouwd. Wij achten nader onderzoek naar cumulatie in de meest brede zin, inclusief de gevolgen hiervan noodzakelijk.

Gezondheid en welzijn van onze inwoners

Onze inwoners zullen door de reactivering toenemend te maken krijgen met geluidsoverlast. Inwoners ervaren nu al veelvuldig geluidsoverlast van de activiteiten van vliegbases Volkel al dan niet in combinatie met oefeningen boven en nabij de Luitenant-generaal Bestkazerne, alsmede vanwege Eindhoven, Weeze (D). Geluidsoverlast heeft effect op het welzijn en dus de gezondheid van mens en dier. In het kader van de voorgenomen reactivering lijkt Defensie uitsluitend aandacht te hebben voor de geluidbelasting in relatie tot starts en landingen. De aanzienlijke geluidstoename voor de regio – die na reactivering onmiskenbaar zal optreden – wordt op geen enkele wijze nader beschouwd of is onderwerp van onderzoek. Wij vinden dit niet aanvaardbaar en verzoeken om het aspect geluid in een breder kader te beschouwen. Daarnaast vinden wij dat ook fijnstof in relatie tot gezondheid van de inwoners onderzocht moet worden. Bovendien vinden wij het belangrijk dat er aandacht komt voor de door inwoners ervaren impact op de gezondheid.

Tot slot

In deze brief hebben wij onze zorgen en vragen met u gedeeld ten aanzien van de geschiktheid van de voor reactivering beoogde locatie en de gevolgen voor onze regio. Wij vragen u om eerst het alternatieve locatieonderzoek uit te voeren en pas daarna het proces voor de luchthavenbesluitprocedure voor vliegbasis De Peel te vervolgen. In de bijlage vindt u onze volledige reactie op de Reactienota Luchthavenbesluit vliegbasis De Peel. Wij verzoeken u om deze reactie mee te nemen in de uiteindelijke MER-procedure. Daarnaast vragen we u om zorg te (laten) dragen voor een transparante informatie-uitwisseling. We stellen het op prijs om met u in gesprek te gaan over onze vragen en zorgen en we vernemen graag op welke manier dit vorm kan krijgen.

Vervolgstappen

In deze Raadinformatiebrief hebben wij u meegenomen in het proces dat Defensie doorloopt om te komen tot een nieuw Luchthavenbesluit en de zorgen die wij hebben. Wij hebben de staatssecretaris verzocht onze gezamenlijke reactie te betrekken in de op te stellen milieueffectrapportage (MER). Wij blijven uw raad actief informeren over volgende processtappen.

Financiën

Deze raadsinformatienota is besproken in de B&W vergadering op genoemde datum.